

انسان و جامعه در فاجعه

تألیف:

پیتریم. سوروکین^۱

مترجم:

دکتر امیر سلطانی نژاد

جامعه‌شناسان

سرشناسه: سوروکین، پیتیریم آلکساندروویچ، ۱۸۸۹ - ۱۹۶۸ م. Sorokin, Pitirim Aleksandrovich
عنوان و نام پدیدآور: انسان و جامعه در فاجعه
تألیف: پیتیریم آ. سوروکین مترجم: امیر سلطانی نژاد

مشخصات نشر: جامعه‌شناسان
مشخصات ظاهری: ۲۴۰ ص
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۳۴۹-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: عنوان اصلی: Man and society in calamity, 1942.

یادداشت: واژه‌نامه

یادداشت: کتابنامه

موضوع: روان‌شناسی اجتماعی

موضوع: Social psychology

موضوع: مسائل اجتماعی

موضوع: Social problems

موضوع: Disasters

موضوع: Disasters

شناسه ملی: ۱۳۵۹- مترجم
رده بندی کنگره: ۱۳۹۵/۷۸۷/۱۰۳۳ HM
رده بندی درسی: ۱۶۰/۱
شماره کتابشناسی: ۱۳۵۹-۱۰۳۳

جامعه‌شناسان

انسان و جامعه در فاجعه

تألیف: پیتیریم آ. سوروکین مترجم: امیر سلطانی نژاد

چاپ اول: ۱۳۹۵ تهران/ تعداد ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان/ مجتمع لیتوگرافی، چاپ و جلد: طبعی نگار

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۳۴۹-۳

همه حقوق چاپ نشر برای ناشر محفوظ است.

حروفچینی، نمونه‌خوانی و صفحه‌آرایی: جامعه‌شناسان
ویراستاری: گروه ویراستاری انتشارات جامعه‌شناسان

فروشگاه و نمایشگاه مرکزی:

تهران، خیابان انقلاب، رویروی درب اصلی

دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، پلاک ۲۱۷

فروشگاه جامعه‌شناسان

تلفن: ۶۶۹۵۹۶۸۰، ۸۱، ۶۶۰۰۰۵۱

تلفن دفتر نشر: ۶۶۹۶۹۶۲۰

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

WWW.JAMEESHENASAN.COM

Email: Sociologists15@gmail.com

فهرست

پیش‌گفتار.....	۹
بخش اول: تأثیر بلایا و فجایع بر ذهن.....	۱۱
فصل اول: گونه فجایع و بلایا زندگی عاطفی و هیجانی انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهند؟.....	۱۳
۱. ملاحظاتی مفصلی.....	۱۳
۲. تغییر در عواطف و احساسات ناشی از گرسنگی فیزیولوژیکی و روانی-اجتماعی.....	۱۵
۳. تغییر در احساسات و عواطف ناشی از طاعون.....	۲۲
۴. اختلال در زندگی هیجانی به‌وسیله جنگ و آتش.....	۲۳
خلاصه.....	۲۷
فصل دوم: چگونه بلایا یا فجایع بر فرایندهای شناختی، هیجانی، خواسته‌های ما تأثیر می‌گذارند؟.....	۲۹
۱. اولین تغییر اساسی.....	۲۹
۲. دومین تغییر اساسی.....	۳۷
۳. تغییر امیال (آرزوها)، علایق (خواسته‌ها) و اراده.....	۴۸
بخش دوم: اثر مصائب یا فجایع بر رفتار و فرایندهای حیاتی ما.....	۵۱
فصل سوم: چگونه قحطی رفتار ما را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟.....	۵۳
۱. یکنواختی عمومی.....	۵۳
۲. تغییر در مقدار زمان اختصاص داده‌شده به فعالیت‌های جست‌وجوی غذا.....	۵۴
۳. ملاحظات کلی درباره رابطه بین عوامل مختلف رفتار.....	۵۸

۴. نقش غالب عامل گرسنگی..... ۶۰
- الف) جلوگیری از طریق گرسنگی، حفاظت از خود و تحریک فعالیت‌های خطرناک..... ۶۰
- ب) مهار فعالیت‌های جنسی توسط گرسنگی..... ۶۳
- ج) سرکوب آزادی فعالیت‌ها توسط گرسنگی..... ۶۸
- د) نقش گرسنگی در بازدارندگی موانع بر فعالیت‌های ضد اجتماعی..... ۷۰
- ذ) سرکوب فعالیت‌های مذهبی کوچک، اخلاقی، حقوقی و مرسوم با گرسنگی..... ۷۴
- سرکوب فعالیت‌های زیبایی‌شناسی و تفریحی توسط گرسنگی..... ۷۸
- ز) سرکوب فعالیت‌های دیگر توسط گرسنگی..... ۷۹
- هـ) تغییر ایده، اعتقادات، نظرات و اکشن‌های گفتاری با گرسنگی..... ۸۰
- ۵) تنوع و سادگی تأثیرات گرسنگی..... ۸۳
- فصل چهارم: چگونه 'اعه' جنگ و انقلاب بر رفتار ما تأثیر می‌گذارند..... ۸۷
۱. نکات مشترک عمومی..... ۸۷
۲. تأثیرات طاعون..... ۸۸
۳. تأثیرات جنگ..... ۹۰
۴. تأثیرات انقلاب..... ۹۳
- فصل پنجم: بلایا چگونه بر فرایندهای حیاتی: نس، مرگ و تولد، ازدواج و انتخاب اجتماعی تأثیر می‌گذارند؟..... ۹۵
۱. خسارت جانی..... ۹۵
۲. بلایا چگونه نرخ مرگ، تولد و ازدواج را تحت تأثیر قرار می‌دهند؟..... ۹۸
۳. چه کسی زنده می‌ماند: خوب‌ها یا بدها؟..... ۱۰۱
- فصل ششم: کوچ، تحرک و اختلال در نهادهای اجتماعی..... ۱۰۹
- بلایا و مهاجرت..... ۱۰۹
- مهاجرت گروهی و کوچ در دوران فحطی..... ۱۱۰

مهاجرت گروهی و کوچ در دوران شیوع طاعون.....	۱۱۲
مهاجرت گروهی و کوچ در جنگ و آشوب.....	۱۱۳
تغییرپذیری صعودی جامعه در بلایا.....	۱۱۶
تحرك عمودی در قحطی و طاعون.....	۱۱۶
تحرك عمودی در انقلاب.....	۱۱۸
تحرك عمودی در جنگ.....	۱۲۱
اختلال در روابط و نهادهای اجتماعی در فجایع.....	۱۲۳
فصل هفتم: تأثیر فجایع بر سازمان‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی.....	۱۲۷
۱. فجایع و افزایش کنترل حکومتی.....	۱۲۷
۲. افزایش خاص تمام‌جوامعی در پاسخ به فجایع مختلف.....	۱۲۹
الف) افزایش مقررات دولتی شیوع طاعون.....	۱۳۰
ب) افزایش کنترل دولت در قحطی.....	۱۳۲
چین.....	۱۳۳
یونان باستان.....	۱۳۴
روم باستان.....	۱۳۵
قرون وسطی.....	۱۳۶
ج) افزایش کنترل دولت در جنگ.....	۱۳۸
د) افزایش کنترل دولت در انقلاب.....	۱۴۶
۳. خلاصه.....	۱۴۸
فصل هشتم: تأثیر فجایع بر استاندارد اقتصادی زندگی.....	۱۵۱
۱. کاهش استانداردهای زندگی.....	۱۵۱
۲. کاهش تضاد اقتصادی بین غنی و فقیر.....	۱۵۶
۳. تخصیص مجدد ناگهانی ثروت در زمان فجایع.....	۱۵۷
بخش چهارم: تأثیر فجایع بر زندگی اجتماعی-فرهنگی.....	۱۶۱

فصل نهم: دو اثر کلی فجایع بر زندگی اجتماعی- فرهنگی.....	۱۶۳
۱. فاجعه کل یک فرهنگ را در قالب تصویر خود درمی آورد.....	۱۶۳
۲. تنوع و تضاد تأثیرات فاجعه بر جامعه.....	۱۶۵
فصل دهم: فجایع چگونه زندگی مذهبی و اخلاقی را تحت تأثیر قرار می دهند.....	۱۶۹
۱. تنوع و تضاد تأثیرات فاجعه.....	۱۶۹
۲. شواهد اثبات کننده از تاریخ زندگی افراد.....	۱۷۲
۳. شواهدی تأییدکننده بر اساس مطالعه فجایع خاص و معتبر.....	۱۷۶
۱. تضاد در قحطی، طاعون، جنگ و انقلاب.....	۱۸۲
۲. قحطی ها.....	۱۸۲
۳. طاعون.....	۱۸۲
۴. جنگ.....	۱۸۹
۵. انقلاب.....	۱۹۲
۵. احتیاط اخلاقی و دینی در فجایع پیچیده و طولانی مدت.....	۱۹۷
فصل یازدهم: فجایع و پشیمانی - رفی - مذهبی.....	۲۰۵
۱. انقلاب روسیه شوروی.....	۲۱۰
۲. بازسازی اخلاقی- مذهبی در زمان بحران ها- عمیق.....	۲۱۰
۳. مصر باستان:.....	۲۱۱
۴. خلاصه.....	۲۳۶
منابع.....	۲۳۷

پیش‌گفتار

مصائب و بلایا در طول تاریخ زندگی انسان‌ها را تحت تأثیر قرار داده‌اند. این بلایا هر لحظه از زندگی ما از جمله ذهنیت، رفتار، زندگی اجتماعی و فرایندهای فرهنگی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. آن‌ها مانند یک روح پلید سنگدل که بر تمامی افکاری که به ذهن ما می‌رسد و تمامی کارهایی که ما انجام می‌دهیم، سایه افکنده است. سعی این کتاب بر آن است که تأثیرات این بلایا یا فاجع را که بر فرایندهای ذهنی، رفتار، سازمان اجتماعی و زندگی فرهنگی افراد درگیر اعمال می‌شوند، نشان دهد. باید دانست قحطی، طاعون، جنگ و انقلاب چه اندازه به اهان دگرگونی ذهن و رفتار ما است و بر سازمان اجتماعی و زندگی فردی ما چگونه اثر می‌گذارد؟ چقدر آن‌ها در این مورد موفق بوده‌اند و چه زنی و چرا تأثیرپذیری کمتری دارند؟ علل این بلایا چیست و چه روش‌هایی برای امانت‌رسانی ما وجود دارد؟

این کتاب در برخورد با این مشکلات، تلاش می‌کند تعریف دقیقی از همه تأثیرات منحصربه‌فرد هر فاجعه یا مصیبت خاص را نشان دهد. با استفاده از زبان دانشگاهی، سعی داریم به عدل و سازمان‌دهی یکنواختی‌های اصلی این بلایا در زمان رخ دادن آن‌ها بپردازیم.

این مطالعه با توصیف مختصر اثر بلایا، بر ساده‌ترین فرایندهای ذهنی و زندگی روانی افراد، به‌تنهایی شروع می‌شود و با بررسی تأثیرات متوالی بر رفتار انسان و فرایندهای حیاتی مرگ‌ومیرها، تولدها و ازدواج با پس می‌رود. همچنین پس از بررسی چگونگی تأثیر بلایا در سازمان‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی، مهاجرت و تحرک اجتماعی بر چگونگی اثرگذاری این بلایا بر فعالیت‌های اخلاقی، مذهبی، علمی، هنری، فلسفی و ایدئولوژیکی جامعه پرداخته خواهد شد.

این مطالعه از مشکلات با سادگی نسبی در چند فصل اول به سمت مشکلات پیچیده‌تر و مهم‌تر علوم نظری و رفتار عملی پیش می‌رود. در سه

بخش آخر این کتاب تعمیم‌های کلی و نتیجه‌گیری‌ها تا سطح گسترده‌تری به وسیله تعمیم‌های استقرایی علوم اجتماعی پیش می‌رود که پرتو شایان توجهی را بر تغییرات اساسی در ساختار و تحرک اجتماعی، در اخلاق و دین به وجود می‌آورد. در اینجا جامعه‌شناسی فجایع و بلایا تبدیل به یک جامعه‌شناسی عمومی و فلسفه قیاسی تاریخی می‌شود؛ و نشان می‌دهد که بلایا و مصیبت‌ها تنها یک زیان خالص نیستند بلکه در کنار هم با وجود خسارت‌هایشان، نقش سازنده و مثبتی در تاریخ، فرهنگ و فعالیت‌های خلقات بشر بازی می‌کنند و این بلایا و مصیبت‌ها برای انسان‌ها، مریان بزرگ باریت، می‌دهد می‌شوند.

امیر سلطانی نژاد